

ZARZADZANIE BEZPIECZEŃSTWEM PRACY
W PRZEDSIĘBIORSTWACH MAŁEJ WIELKOŚCI
(streszczenie)

Przedsiębiorstwa „małej wielkości”, czyli mikro i małe przedsiębiorstwa są uważane za kluczowy element spośród wszystkich podmiotów gospodarczych, który napędza przede wszystkim wzrost gospodarczy poprzez silne kształtowanie wysokości PKB, ale i wzrost zatrudnienia oraz integrację społeczną. Większość polskich pracowników zatrudnionych jest w przedsiębiorstwach małej wielkości. Efektywne zarządzanie bezpieczeństwem pracy w mikro i małych przedsiębiorstwach jest zatem niezbędne. Bardzo ważne jest zapewnienie odpowiednich i bezpiecznych warunków pracy pracownikom podmiotów gospodarczych „małej wielkości”, ale również długoterminowe przetrwanie ich na rynku. Niestety wyniki ogólnodostępnych raportów i doniesień w Polsce wskazują na dość niski poziom bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach „małej wielkości”. Zarządzanie bezpieczeństwem pracy w najmniejszych polskich podmiotach gospodarczych to nadal wyzwanie zarówno dla pracodawców jak i samych pracowników. Warunki środowiska pracy dają również wiele do życzenia. Dbłość o bezpieczne warunki pracy w tych podmiotach jest rzadkością, a ergonomiczność stanowisk pracy pożądanym elementem składowym optymalnych warunków pracy. Wśród pracodawców ale i pracowników przedsiębiorstw „małej wielkości” pokutuje przeświadczenie, że nakłady na bezpieczeństwo pracy to tylko koszty. Nie upatrują w nich żadnych korzyści. Oczywiście są pracodawcy, którzy wiedzą, że nakłady na poprawę warunków pracy w ich przedsiębiorstwach to wartość sama w sobie, korzyść przekładająca się na zadowolonych, zdrowych i wydajnych pracowników. Są jednak bariery, które nie pozwalają na takie myślenie wielu pracodawcom i pracownikom przedsiębiorstw „małej wielkości”. Są to przede wszystkim wysokie koszty utrzymania firmy na rynku, ogrom pracy wykonanej w celu pozyskiwania klientów, utrzymaniu ich i bycia konkurencyjnym w bardzo dynamicznym i zmiennym otoczeniu. Istnieje ogromna potrzeba zmian zarówno w kwestiach organizacyjnych, czy prawnych, jak również w kwestii świadomości pracodawców odnośnie potrzeby tworzenia bezpiecznych i bezwypadkowych miejsc pracy. Zarządzanie bezpieczeństwem pracy w przedsiębiorstwach „małej wielkości” jest nie tylko niezbędne, ale i możliwe, choć na pewno stanowi bardzo duże wyzwanie zarówno dla pracodawców jak i samych pracowników. Motywem podjęcia tematu rozprawy jest próba identyfikacji zagrożeń występujących w przedsiębiorstwach „małej wielkości” oraz analiza czynników, które mają istotny wpływ na bezpieczeństwo pracy w samoocenie

pracowników badanych przedsiębiorstw. Przedmiotem badań z kolei są przedsiębiorstwa „małej wielkości” działające na terenie Polski, należące do różnych grup branżowych.

W niniejszej pracy dokonano przeglądu literatury w temacie wiodącym oraz szereg badań, które dotyczyły:

- identyfikacji zagrożeń występujących w przedsiębiorstwach „małej wielkości”,
- analizy i oceny wybranych czynników mających wpływ na bezpieczeństwo pracy,
- analizy i oceny obciążenia pracą psychofizyczną,
- oceny kultury organizacyjnej panującej w badanych przedsiębiorstwach,
- opracowania analizy dyskryminacyjnej badającej zależności między kulturą organizacyjną a bezpieczeństwem pracy.

Główne elementy, które odróżniają tę pracę od innych to:

- ilość przebadanych podmiotów gospodarczych (1006 przedsiębiorstw),
- kompleksowość zagadnień dotyczących bezpieczeństwa pracy – identyfikacja zagrożeń, wpływ wybranych czynników na bezpieczeństwo pracy w samoocenie respondentów, analiza i ocena stresu zawodowego, analiza i ocena kultury organizacyjnej (klimatu przedsiębiorstwa), analiza dyskryminacyjna – wpływ kultury organizacyjnej na bezpieczeństwo pracy,
- wysoki stopień szczegółowości – uzyskane wyniki z danych pochodzących z kwestionariusza ankietowego będą skonfrontowane z wynikami pochodzącymi z obserwacji jawnej, przeprowadzonej w wybranych przedsiębiorstwach „małej wielkości”,
- odniesienie wyników uzyskanych w badaniu nad polskimi podmiotami gospodarczymi „małej wielkości” do tendencji panujących w Europie.

Praca doktorska jest zakończona podsumowaniem, w których zaprezentowano wnioski wynikające z pracy oraz rekomendacje dla przedsiębiorstw „małej wielkości”, podnoszące poziom bezpieczeństwa i higieny pracy. Dotyczą one zwłaszcza działań profilaktycznych z zakresu dolegliwości mięśniowo-szkieletowych oraz stresu, jak również formy i tematyki szkoleń niezbędnych do kształtowania bezpiecznych i bezwypadkowych zachowań wśród pracowników.